

Politisk plattform for Røde Kors Ungdom

I dette dokumentet kan du lese hva Røde Kors Ungdom mener bør gjøres for å løse de utfordringene i samfunnet som vi møter på gjennom vårt arbeid lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Den politiske plattformen til Røde Kors Ungdom er basert på Strategi for Røde Kors Ungdom 2009-11, og ble vedtatt på Sentral Ungdomskonferanse 2009.

Røde Kors Ungdom arbeider for å bekjempe urettferdighet og fremme forståelse og toleranse. Vi sier tydelig ifra når respekten for menneskeverd blir krenket. Vårt engasjement og våre handlinger skal gjøre verden til et bedre sted.

Røde Kors Ungdom er en upartisk, uavhengig og nøytral humanitær organisasjon. Mennesker får hjelp av Røde Kors uavhengig av hvem de er og hva de tror på. **Vi velger ikke side** i saker av religiøs, ideologisk eller partipolitisk karakter. Selv om Røde Kors Ungdom har disse prinsippene betyr det ikke at vi ikke har meninger. Vi jobber for rettferdighet, medmenneskelighet, og for at menneskerettighetene og internasjonal humanitær rett skal følges. Vi sier i fra når mennesker ikke får den hjelpen de har krav på. Ungdom har verdifull kompetanse og erfaringer.

For å skape et bedre samfunn må ungdom i Norge bli sett, spurt og hørt, og ikke minst bli tatt på alvor.

1) Regler i Krig

Det finnes internasjonale regler som beskytter mennesker i krig. I følge Genèvekonvensjonene har Røde Kors et helt spesielt ansvar for å se til at disse reglene følges og for å si i fra når de brytes. Over hele Norge sprer Røde Kors Ungdom informasjon om krigens regler, vi sier i fra når mennesker utsettes for overgrep i krig og konflikt, og vi jobber aktivt for å påvirke opinionen.

1.1 Økt respekt for krigens regler og humanitært handlingsrom

Gjennom media blir vi stadig vitne til brudd på krigens regler. Sivile angripes, ulovlige våpen brukes og statene tar ikke nok ansvar for å straffeforfølge brudd på internasjonal humanitær rett. Dette kan ikke aksepteres eller foregå i stillhet.

Vi må også jobbe for å opprettholde et tydelig skille mellom militære og humanitære aktører i en krigssituasjon. En sammenblanding av roller i krig kan gjøre det vanskeligere for humanitære organisasjoner å slippe inn til de som virkelig har behov for vår hjelp og assistanse.

Røde Kors Ungdom mener at:

|- Norske myndigheter må alltid fordømme brudd på krigens regler. Det må reageres uavhengig av årsakene til krigen, hvem som utøver bruddene og norske interesser i konflikten. Norske myndigheter må også legge press på andre lands myndigheter til å gjøre det samme.

- Norske myndigheter må utøve sterkere press på det internasjonale samfunnet for å sikre at aktører som begår brudd på internasjonal humanitær rett og krigsforbrytelser blir etterforsket og straffeforfulgt.

- Norske myndigheter må jobbe for at et tydelig humanitært handlingsrom sikres i enhver væpnet konflikt slik at hjelpeorganisasjoner slipper inn til de som trenger hjelp.

- Norge må skille tydeligere mellom rollene til militære, humanitære og andre aktører som arbeider i konfliktsoner. Dette for å sikre at humanitære hjelpearbeidere kan bevare sin nøytrale rolle i en konfliktsituasjon. Norge bør gjennom sitt internasjonale samarbeid oppfordre andre stater til å gjøre det samme.

1.2 Styrket opplæring i krigens regler

For at flere skal beskyttes av krigens regler, må mennesker over hele verden vite at de finnes og kreve at de blir respektert. Det er for lite kunnskap og forståelse for internasjonal humanitær rett blant norske soldater og i befolkningen generelt. Informasjonsarbeid vil kunne hjelpe på dette. Norske myndigheter har et ansvar for at den norske befolkningen kjenner til krigens regler. I Norge har Røde Kors blant annet innledet et samarbeid med forsvaret for å sørge for at vernepliktige får bedre kunnskap og forståelse for internasjonal humanitær rett.

Røde Kors Ungdom mener at:

- Kunnskap om regler i krig må inn i læreplaner i det norske skoleverket på ungdomsskolen. Opplæringstilbudet i regler i krig på universitets- og høyskolenivå må også utvides.

- Det norske forsvaret må kvalitetssikre utdanningen av militært personell og ta ansvar for at soldater i førstegangstjeneste og i annen militær utdanning har tilstrekkelig kunnskap om krigens regler.

1.3 Seksualisert vold som våpen i krig

Siden tidlig på 1990-tallet har voldtekt av sivile i økende grad blitt brukt som en strategi i krigføring i flere konflikter verden over. Seksualisert vold som våpen i krig har dramatiske konsekvenser for hele samfunn samtidig som det forårsaker uopprettelige skader for de enkelte ofrene. Voldtekt brukt som strategisk våpen er forbudt etter krigens regler.

Røde Kors Ungdom mener at:

- *Norske myndigheter må legge press på det internasjonale samfunnet slik at det reageres sterkere mot bruk av seksualisert vold som våpen i væpnet konflikt*
- *Norske myndigheter må sørge for at norske soldater og sivilbefolkningen vet at seksualisert vold blir brukt som krigsstrategi i væpnet konflikt og at dette er straffbart etter krigens regler.*
- *Norske myndigheter må legge press på det internasjonale samfunnet slik at det gjøres mer for å beskytte mennesker i krigsområder mot seksualisert vold og for å hjelpe ofre tilbake til et verdig liv.*

1.4 Klasebomber

Klasebomber skaper enorme lidelser for sivilbefolkninger både under krigføringen og i flere tiår etter at krigen er slutt. Røde Kors Ungdom har siden 2005 deltatt aktivt i kampen for å få til en internasjonal avtale som forbyr klasebomber. En slik avtale ble underskrevet i Oslo 3. desember 2008 og er et viktig skritt på veien mot en verden uten klasebomber!

Norge har vært en sentral aktør og pådriver i prosessen for forbudet mot klasebomber. Derfor har norske myndigheter et særlig ansvar og forpliktelser i forhold til oppfølging og gjennomføring av konvensjonen.

Røde Kors Ungdom mener at:

- *Norske myndigheter må følge opp sine forpliktelser både i Norge og forpliktelser vi har i forhold til andre land i henhold til klasebombekonvensjonen og legge press på stater som enda ikke har underskrevet avtalen.*
- *Norske myndigheter må presse på for at de stater som har underskrevet klasebombekonvensjonen følger opp sine forpliktelser i henhold til avtalen.*

1.5 Bedre kontroll med håndvåpen

Håndvåpen tar flere liv enn noe annet i dagens konflikter og terrorhandlinger. Håndvåpen spenner fra enkle pistoler og geværer til granater og rakettkastere, og bidrar sterkt til væpnet vold og konflikter, flyktningstrømmer, destabilisering av regioner, og til brudd på menneskerettigheter og internasjonal humanitær rett. De er en årsak til at millioner av mennesker lever i ekstrem frykt hver eneste dag, og ofte er ungdom spesielt utsatt.

Til tross for at 640 millioner håndvåpen¹ er tilgjengelige i verden finnes det ingen internasjonal avtale om forbud eller regulering av bruk av håndvåpen. Det er derfor et

---

¹ <http://www.icrc.org/web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/small-paper-250506?opendocument>

stort behov for å redusere og kontrollere tilgangen på håndvåpen, samt andre tiltak for å begrense og bedre de humanitære konsekvensene.

Røde Kors Ungdom mener at:

- *Norge må ha en helhetlig tilnærming til væpnet vold og bærekraftig utvikling, og aktivt støtte lokale og regionale tiltak for å hindre og lindre konsekvensene av væpnet vold. Norge må støtte arbeid med nedrustning og demobilisering av tidligere soldater, og innsamling og destruksjon av overskuddsvåpen.*
- *Norge må jobbe for en internasjonal våpenhandelsavtale som gir bedre kontroll med utvikling, produksjon, salg og bruk av **alle** typer våpen, inkludert håndvåpen og ammunisjon.*
- *Norge må jobbe for at våpenhandelsavtalen forbyr eksport av våpen hvis det er risiko for at mottakerne vil bruke dem i strid med internasjonal humanitær rett. Avtalen må også forby salg av våpen som av natur fører til unødvendig skade eller lidelse, eller som ikke evner å skille mellom sivile og stridende.*
- *Norge må innføre bedre kontroll med hvor norske våpen og ammunisjon havner og hvordan de brukes, ved å kreve sluttbrukererklæring også av sine NATO-allierte.*

1.6 Private kontraktører

De senere årene har vi sett en kraftig økning i bruken av private kontraktører i væpnet konflikt. Bruken av private kontraktører i væpnet konflikt er ikke noe nytt, staters væpnede styrker har alltid vært avhengige av å bruke sivile til å utføre enkelte oppgaver. Det som er nytt er bruken av private kontraktører i direkte fiendtligheter. Reglene i krig gjelder for alle personer som befinner seg i væpnet konflikt, også private kontraktører. Dessverre finnes det i Norge få begrensninger med hensyn til hvilke oppgaver private kontraktører kan utføre i væpnet konflikt.

FNs konvensjon mot rekruttering, bruk, finansiering og trening av leiesoldater (Leiesoldatkonvensjonen av 4. desember 1989) pålegger statene å gjøre det straffbart å opptre som, rekruttere, bruke, trene og finansiere leiesoldater. Med leiesoldater menes her personer som ikke er statsborger i et av landene som er part i konflikten, som deltar direkte i fiendtlighetene, og som gjør dette ut fra egen vinnings hensikt. Kravet om statsborgerskap og egen vinnings hensikt gjør at konvensjonen dessverre har begrenset betydning i dag, men dette eksisterende regelverket er mye bedre enn at det ikke finnes noe internasjonalt regelverk som regulerer bruken av leiesoldater. Konvensjonen er ratifisert av 30 stater, men dessverre ikke Norge. Krigshandlinger i væpnet konflikt bør **kun** utføres av partenes væpnede styrker.

Røde Kors Ungdom mener at:

- *Norge bør vedta en straffebestemmelse i norsk lov som begrenser oppgavene som private kontraktører kan utføre, herunder forbyr deltakelse i direkte kamphandlinger*

- Norge må ratifisere Leiesoldatkonvensjonen av 4. desember 1989, og i tillegg jobbe for en bredere folkerettslig definisjon av leiesoldater.

- Norge må kreve autorisasjon fra alle selskaper som har sitt forretningskontor i Norge og som opererer i væpnet konflikt, og for utenlandske selskaper som opererer i væpnet konflikt i Norge. Autorisasjonen må inkludere krav om kunnskap om krigens regler og internasjonale menneskerettigheter.

- Norge må kreve sluttbrukererklæring av alle land, som også inkluderer forbud mot å selge våpen og ammunisjon videre til private kontraktører som bruker dem i strid med krigens regler eller internasjonale menneskerettigheter.

2) Migrasjon

Røde Kors Ungdom har i over 10 år jobbet med å spre informasjon og forståelse for flyktnings situasjon til ungdom i Norge. Vi gjør også aktiviteter sammen med barn og unge på asylmottak, vi driver informasjonsarbeid for å bekjempe menneskehandel, og vi jobber for et mer inkluderende samfunn. Gjennom det arbeidet vi gjør og arenaene vi er til stede på, opplever vi at det er mye som gjenstår før alle mennesker i Norge gis like muligheter og behandles som likeverdige. Dette kan vi ikke akseptere.

2.1 Human behandling av asylsøkere

Uavhengig om man har rett til lovlig opphold i Norge eller ikke, har alle som oppholder seg i landet rett til human behandling og et verdig liv, gjennom menneskerettighetene. Norske myndigheter følger ikke i tilstrekkelig grad FNs anbefalinger om hvilke land og områder det er trygt å sende personer tilbake til. Det er ikke lov å sende mennesker tilbake til land hvor deres liv står i fare selv om de ikke har krav på varig opphold. Uavhengig om man har rett til lovlig opphold i Norge eller ikke, har alle som oppholder seg i landet rett til human behandling og et verdig liv ifølge menneskerettighetene. Særlig er det problematisk når mindreårige asylsøkere ikke blir tatt godt nok vare på i Norge.

Røde Kors Ungdom mener at;

- Norske myndigheter må følge FNs anbefalinger om hvilke områder det er trygt å sende mennesker tilbake til.

- Enslige mindreårige asylsøkere som ikke kvalifiserer til opphold etter Flyktningkonvensjonen og som ikke har omsorgspersoner i hjemlandet bør likevel få innvilget opphold og få muligheten til å skape seg et nytt liv i trygghet i Norge.

- Enslige mindreårige asylsøkere må ha rett til familiegjening, også i tilfeller hvor besteforeldre eller andre omsorgspersoner er de nærmeste pårørende.

2.2 Irregulære migranter

Krig, konflikt, fattigdom og klimaendringer gjør at mange mennesker må forlate hjemmene sine og søke et liv i trygghet og verdighet i et annet land. Ikke alle migranter har rett på opphold etter loven, men alle mennesker har krav på å få oppfylt sine grunnleggende rettigheter mens man oppholder seg i Norge.

Det er sannsynligvis 18 000 irregulære migranter i Norge², og mange er barn og ungdommer. Barn av irregulære migranter har etter Barnekonvensjonen og norsk lov de samme rettighetene som andre barn til utdanning og helsehjelp, men mange får ikke oppfylt disse rettighetene.

Røde Kors Ungdom mener at;

- *Norske myndigheter må ivareta irregulære migranternes grunnleggende rettigheter som rett til mat, tak over hodet og tilstrekkelig helsehjelp.*
- *Norske myndigheter må sikre at det er rom for å gi humanitær hjelp til mennesker uten lovlig opphold i Norge.*
- *Norske myndigheter må ivareta barns rettigheter spesielt, og bør opprette en tilgjengelig opplysningstjeneste for å sikre at foreldre og omsorgspersoner er klar over barns rettigheter og vet hvor de kan henvende seg for å utøve disse rettighetene.*
- *Norske myndigheter må sikre at ansatte i skoleverket og helsevesenet kjenner til hvilke rettigheter barn av irregulære migranter har, slik at barn ikke blir avvist fordi de mangler oppholdstillatelse.*
- *Norske myndigheter må sørge for at barn av irregulære migranter faktisk har mulighet til å benytte seg av sin rett til skolegang og helsehjelp uten å være redde for å bli oppdaget og sendt ut av landet*

2.3 Barn og unge på asylmottak

Barn og unge mennesker er i en spesielt sårbar livssituasjon, og de er derfor spesielt beskyttet i internasjonal og norsk lov. I Barnekonvensjonen står det blant annet at barn har rett til omsorg, lek og fritid. Dessverre blir ikke disse rettighetene oppfylt for alle barn på asylmottak i Norge i dag. I 2009 bor det flere enn 4000 barn på asylmottak eller omsorgssentre rundt omkring i landet. Flere enn 200 barn har bodd på mottak i mer enn tre år.³ Dette er uholdbart!

Røde Kors Ungdom mener at;

- *Norske myndigheter må sørge for at Barnekonvensjonen og menneskerettighetene blir ivaretatt slik at barn og unge på asylmottak får oppfylt de samme rettighetene som andre barn i Norge.*

---

² Kilde: Brunovskis og Bjerkan, Fafo 2008

³ Kilde UDI, april 2009

- Barn og unge som bor på asylmottak må ha tilgang til gode sosiale fritidstilbud på mottaket og i nærmiljøet.
- Norske myndigheter må jobbe for å få ned behandlingstiden for asylsøknader slik at botiden på asylmottak og usikkerheten reduseres mest mulig.

2.4 Menneskehandel

Menneskehandel er verdens nest største illegale økonomi etter våpenhandel, og omfatter tvangsprostitusjon, tvangsarbeid og organhandel. Røde Kors Ungdom er i dag den eneste frivillige organisasjonen i Norge som driver en bred opplysningskampanje om menneskehandel som er rettet mot ungdom. Gjennom arbeidet vårt ser vi at det ikke er nok kunnskap om at menneskehandel er et stort og økende problem også i Norge, og at hjelpetilbudet for ofrene er svært mangelfullt.

Røde Kors Ungdom mener at:

- Norske myndigheter må gjøre mer for å øke kunnskapen i befolkningen om menneskehandel, som omfatter både tvangsprostitusjon, tvangsarbeid og organhandel, i Norge
- Alle norske offentlige institusjoner som kan komme i kontakt med mennesker utsatt for menneskehandel må evne å identifisere personer som kan være et offer, og ha god kunnskap om ofrenes rettigheter.
- Norske myndigheter må iverksette flere tiltak for å forhindre at mennesker blir utnyttet i tvangsarbeid
- Norske myndigheter må sørge for beskyttelse og et godt hjelpetilbud for ofre for menneskehandel, som også gjelder for barn og menn.

2.5 Klimamigranter

Tvunget migrasjon som følge av klimaforandringer er et reelt og økende problem verden over. Mange lokalsamfunn er svært sårbare overfor klimaendringer og mangler ressurser til å takle disse. Allerede i dag flytter befolkningsgrupper ufrivillig fra utsatte øyer eller tørkerammete områder. Klimamigranter har mangelfulle juridiske rettigheter, og blir i flere tilfeller definert som økonomiske eller "illegale" flyktninger som ikke har rett på beskyttelse eller opphold.

Røde Kors Ungdom mener at:

- Norske myndigheter må anerkjenne tvunget migrasjon som følge av klimaforandringer som en reell global utfordring og øke kunnskapen om klimamigranter i departementene.

- *Norske myndigheter må åpne for at klimamigranter skal kunne bli vurdert for opphold i Norge.*
- *Norske myndigheter må ta initiativ til en internasjonal debatt om klimamigranternes juridiske rettigheter og se på mulighetene for en tilleggsprotokoll om klimabetinget migrasjon til en fremtidig FN-konvensjon om klimaendringer.*
- *Norske myndigheter må aktivt støtte prosjekter i sør som er rettet mot å gjøre lokalsamfunn mindre sårbare og bedre i stand til å takle klimaforandringer.*

3) Seksuell helse

Røde Kors Ungdom snakker om seksuell helse med tusenvis av unge mennesker hvert eneste år. Vi når ungdom på ulike arenaer i hele Norge gjennom vårt arbeid for mer kunnskap om seksuell helse. Gjennom dette arbeidet ser vi at ungdoms seksuelle helse ikke blir tatt nok på alvor og ivarettatt av beslutningstagerne.

3.1 Unge må tas med i beslutningene

I Norge topper ungdom klamydiastatistikken. På verdensbasis lever 10 millioner unge mennesker med hiv/aids. Til tross for at et stort antall av de som blir smittet av seksuelt overførbare infeksjoner er unge er ungdom likevel underrepresentert på arenaer hvor seksuell helse er tema. For å kunne bekjempe denne utviklingen må ungdom bli inkludert, hørt og tas på alvor.

Røde Kors Ungdom mener at:

- *Norske myndigheter har ansvar for å inkludere ungdom der beslutninger som angår deres seksuelle helse tas lokalt, nasjonalt og internasjonalt.*

3.2 Bedre og mer seksualundervisning på skolen

Seksualundervisningen i norsk skole er mangelfull. Mange elever får ikke den opplæringen de skal ha i følge læreplanen. I tillegg er ikke læreplanen i seg selv god nok og bør kvalitetssikres. Det er et stort fokus på kliniske aspekter ved seksualitet, mens den emosjonelle og psykologiske delen ved unges seksualitet er viet for liten oppmerksomhet.

Røde Kors Ungdom mener at:

- Norske myndigheter må sikre at læreplanen for seksualundervisning får en mer helhetlig tilnærming til unges seksuelle helse. Den bør også utvides med flere timer over flere år

- De som holder seksualundervisning må kunne kommunisere med ungdom på ungdoms egne premisser

- Norske myndigheter må sikre at læreplanene for de som skal ha seksualundervisning må inkludere opplæring i å kommunisere med ungdom på temaet seksualitet.

3.3 Tilgjengelige helsetilbud

Norge ligger på verdenstoppen i ubeskyttet sex. Samtidig er helsetilbudene for ungdom svært varierende både med hensyn til kvalitet og tilgjengelighet. Muligheten for å kunne teste seg for seksuelt overførbare infeksjoner og tilgangen til gratis kondomer er for dårlig.

Røde Kors Ungdom mener at:

- Det må opprettes flere og bedre helsestasjoner for ungdom med åpningstider som er tilpasset ungdom. I tillegg må helsestasjonene som allerede eksisterer forbedres.

- Det må bli bedre tilgang på gratis kondomer for ungdom mellom 13-30 år.

- Det må sikres gratis og ikke-diskriminerende tilgang til tester for hiv og seksuelt overførbare infeksjoner, og at ungdom får informasjon om dette.

3.4 Hiv/aids

Over 30 millioner mennesker lever med hiv/aids i verden i dag, og antall hiv-smittede registrert i Norge har nå oversteget 4000⁴. For å unngå at smittetallene øker, så må vi gjøre en innsats. Norsk ungdom har for dårlig kunnskap om hiv og hvordan hiv smitter. Dette fører til både økt smitterisiko og økt stigmatisering av hiv-positive. Slik stigmatisering og diskriminering er fremdeles et stort problem i Norge i dag. I tillegg blir hiv-positive systematisk diskriminert og kriminalisert over hele verden. I likhet med en rekke andre land i Europa og Afrika har Norge en lovgivning som kriminaliserer overføring av hiv. Her går norske myndigheter imot anbefalingene til UNAIDS, FNs organ for bekjempelse av hiv og aids. I følge UNAIDS er kriminalisering bare hensiktsmessig i de tilfeller personer bevisst overfører hiv til andre. UNAIDS mener at øvrig kriminalisering av hiv overføring ikke virker forebyggende, ikke reduserer forekomsten av hiv og at det kan føre til økt stigmatisering av hiv-positive⁵.

---

⁴ Kilde: Folkehelseinstituttet, desember 2008

⁵ Kilde:

http://data.unaids.org/pub/BaseDocument/2008/20080731_jc1513_policy_criminalization_en.pdf

Røde Kors Ungdom mener at;

- Helsepersonell skal ha kunnskap om hiv/aids også utover det tekniske og faglige, og skal være i stand til å bevisstgjøre ungdom rundt deres egen livsstil og et liv med hiv.
- Norske myndigheter må følge UNAIDS sine anbefalinger om kriminalisering av smitteoverføring. De må arbeide for at hiv-positive ikke skal kriminaliseres, verken nasjonalt eller internasjonalt.
- Norske myndigheter må sikre at befolkningen i Norge får økt kunnskap om hiv, og spesielt i forhold til diskriminering og stigmatisering av hiv-positive.
- Norske myndigheter må innføre et helhetlig fokus på seksuell helse i arbeidet med hiv-forebygging, slik at det sees i sammenheng med stigmatisering, kjønnsroller og andre seksuelt overførbare infeksjoner.